

Konec manjšine ali sijajen »kompromis«?

Dominik Pipp

»V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom sta slovenski ali hrvaški jezik dopuščena kot uradna jezika poleg nemškega. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.« To je bilo napisano leta 1955 in podpisano kot avstrijska državna pogodba s strani Anglije, Francije, ZDA, Sovjetske zveze ter Avstrije. V 3. odstavku 7. člena manjšini na Koroškem zagotavlja te pravice, sedaj pa se o mednarodnih pogodbah sklepa kompromise.

Dragi bralci, drage bralke, na kratko bi vam rad predstavil »kompromis«, ki je bil dosežen konec aprila na avstrijskem Koroškem, o dvojezični topografiji.

Le kaj pomeni kompromis? Kaj je definicija kompromisa? Kot razumen človek, seveda pomislim, da pri kompromisu vsaka stran malenkostno popusti, na koncu pa so z doseženim vsi vsaj malo zadovoljni.

Kar pa smo doživeli v tem primeru, je popolnoma skregano z zdravo pametjo. Lani novembra je državni sekretar v Avstriji – Josef Ostermayer – že napovedal, da bo rešitev sledeča: postavljenih bo od 144 do 165 dvojezičnih krajevnih napisov. Končna rešitev jih obsega 164. To pa niso samo dodatni napisi, temveč seštevek že obstoječih in dodatnih krajevnih napisov. Trenutno je na Koroškem 79 dvojezičnih krajevnih napisov – torej bo manjšina na Koroškem dobila dodatnih 66 krajevnih tabel. In to naj bi bil sijajen kompromis, za kar ga vsi hvalijo? Če bi Avstrija upoštevala državno pogodbo že leta 1955, ko je bila podpisana, bi to pomenilo okoli 800 dvojezičnih napisov na Koroškem. Sedaj jih bo le 164.

Edine, ki še nasprotujejo temu kompromisu, so mladinske organizacije. Vse krovne organizacije so privolile v kompromis, tako da ima sedaj Avstrija v nadaljnjih mesecih vse možnosti, da z ustavnim zakonom za vedno pokoplje slovensko manjšino na Koroškem.

»Kompromis« pa ne obsega le dvojezičnih napisov, temveč tudi uradni jezik, ki je skorajda še pomembnejši. S tem lahko tudi v Avstriji uporabljamo slovenščino na uradih in opravljamo uradne zadeve v slovenskem jeziku. Uradni jezik je na Koroškem vedno predstavljal problem, preden smo si izborili slovenščino kot dodatni jezik v večini občin, pa je preteklo veliko časa. Sedaj pa pogajalci privolijo v restriktivno rešitev, ki je v primerjavi s trenutnim stanjem dosti slabša. Če se bo zakon sprejel v obliki,

ki je sedaj v osnutku, bi se morala Avstrija sramovati take zakonodaje. Naj kot primer navedem situacijo dveh občin – Škocjan in Dobrla vas – občini sta do sedaj veljali za dvojezični, sedaj pa imajo pravico do uradnega slovenskega jezika le še tisti, ki živijo v kraju z dvojezično tablo oz. 17,5% dvojezičnega prebivalstva. Lahko se torej zgodi, da se v določeni občini oseba preseli iz kraja z dvojezično tablo v kraj, ki tem kriterijem ne ustreza, in s tem izgubi pravico do uporabe slovenskega jezika.

Še leta 2000 je Ustavno sodišče odločilo, da je Dobrla vas dvojezična občina in da je dopuščena slovenščina kot uradni jezik, v bodočnosti pa ne bo tako. Avstrijska politika nam iz dneva v dan dokazuje, da ne upošteva rabsodb Ustavnega sodišča in s tem uničuje manjšine. Niso ponosni na dodatne kulture in jezike v državi. Misli bi, da sta dodatni jezik in kultura nekaj lepega in vrednega podpore – a to ne velja za Avstrijo.

Veliko je bilo že povedanega in napisanega o ideji pravne države, o principu »pacta sunt servanda« in o tem, kako naj se večina pravzaprav pogaja z manjšino. Rezultat vseh teh premišljanj pa je, da so bila v primeru kompromisa, ki je bil sklenjen aprila, čisto vsa znana načela zavestno ignorirana.

Dejstvo je, da se je Koroška že zdavnaj, in sedaj kot kaže tudi Avstrija v celoti, zarotila proti slovenski manjšini. Na Koroškem vlada tolpa oseb, ki pojem »demokracija« ali »pravna država« ne znajo niti črkovati, kaj šele, da bi razumeli kaj ti pojmi vsebujejo. Sem tudi globoko prepričan, da vrednot, ki so povezane z vsem tem enostavno nočejo živeti, ker so se odločili, da si uredijo družbo in deželo po svoje. Legitimacijo za to imajo baje na podlagi volilnega rezultata zadnjih deželnozborskih volitev. To je moralo ugotoviti tudi sedanje vodstvo Narodnega sveta, ki je mimogrede povedano, edina krovna organizacija, ki se jasno in pokončno zavzema za pravice narodne skupnosti. Za obe drugi

organizaciji – tako vem iz lastnih izkušenj – tega ne moremo reči. Toda tudi Narodni svet je klonil politiki, saj so bili edini in bi bili v primeru preprečitve tega sijajnega kompromisa krivi samo oni. Predsednik NSKS-a je namreč privolil v kompromis. Sicer pa najvišji gremij – Zbor Narodnih Predstavnikov (ZNP) – še ni imel seje in še ni dal privoljenja. Na žalost pa lahko pričakujemo tudi privoljenje ZNP-ja, saj so ljudje že siti boja proti koroški politiki. Kot član ZNP-ja bom seveda zavzel nasprotno stališče in poskusil še enkrat doseči preobrat. Ali bo to uspelo, bomo videli šele tedaj. Mladina bo poskusila svoje in nastopila na naslednji seji z jasnim glasom proti kompromisu, kot so storili že zadnjič. Takrat je še uspelo, da je bil prvotni kompromis skorajda soglasno odklonjen, ne upam pa si trditi, da bo rezultat tokrat enak. Kot pripadnik slovenske manjšine in navaden državljan sem globoko šokiran nad pristopom večinskega naroda, tako do problematike dvojezične topografije, kot tudi do manjšine na splošno. Manjšina se nahaja v globoki krizi. To je slaba novica. Dobra novica pa je ta, da ima vsaka kriza potencial za preobrat. In to možnost mora manjšina izkoristiti sebi v prid. Mladina naj se postavi na noge in zahteva vse to, kar starejša generacija nima več moči zahtevati. Uresničitev naših pravic. Sedaj imamo možnost, da začuti vsaka koroška Slovenka in vsak koroški

Slovenec, kakšen potencial ima v sebi in kaj lahko naredi s to svojo močjo. Vedno so posamezniki tisti, ki spremenijo potek zgodovine in privedejo do preobrata.

Že dolgo ne gre pri teh pogajanjih za to, koliko dvojezičnih krajevnih napisov nam bo deželna ali zvezna vlada blagovolila dati. Mi imamo pravice in uresničitev teh pravic si bomo priborili. Imamo pravico do slovenskega pouka v šolah, kjer se dijakinja in dijaki dejansko nekaj naučijo. Imamo pravico do slovenskega jezika na uradih. Imamo pravico do slovenščine na sodiščih. Imamo pravico do tega, da postane slovenščina viden del javne Koroške!

Pozivam tudi politiko Slovenije, da zavzame končno jasno stališče, da tako ne gre in da ne še dodatno podpira Avstrije pri uničevanju manjšine na Koroškem. Slovenski narod naj bo ponosen in to tudi pokaže navzven. Podpora koroškim Slovencem je potrebna ravno v teh časih, ko sami nismo v stanju da bi kaj spremenili.

Za zaključek bi rad citiral Sebastiana Trampuscha, ki je v komentarju za Radio DVA napisal sledeče: *»Končno imamo pravi pojem – diktat – pri katerem nič ni jasno, razen števila 17,5%. Vsem zastopniškim organizacijam moram šteti v zlo, da so skupno privolili, ker tako lahko samo še izgubijo. Ker na eni strani se velikokrat pojavi kaj, na drugi pa mamu teh 17,5, ki so si jih verjetno namislili pri kockanju.«* ♦